

ГОРАН ПЕТРОВИЋ

ПРОБА БАЛЕТА

Чекао је. Као и други писци. У току је био књижевни фестивал у Новом Саду. Редакција угледног магазина изразила је жељу да направи серију фотографија учесника. Не дешава се тако често да се на једном месту окупи толико писаца који су познати, или су у то убеђени. Фотографисање је уприличено у Српском народном позоришту. Тамо се налазила одговарајућа сала са рефлекторима. Коришћена је за пробе, али је у овом случају могла да послужи и за „фото-представу”...

Чекао је. Писци су улазили један по један, остајући у сали све док фотограф не начини задовољавајући број снимака, од којих ће касније најбољи одабрати за штампу. Само чекање се одвијало (може ли се за чекање рећи да се „одвијало”?) у просторији која је и личила на чекаоницу. Био је то антре пробне сале, а одатле се пружао и ходник ка још већој сали за пробе. Иначе је утроба зграде Српског народног позоришта замршена. Кажу да има оних који су тамо провели радни век, али им се и данас дешава да залутају у сплету холова, нивоа, пожарних степеница, цугова за подизање декора, шминкерница, гардероба, радионица за сценографију, фондуса костима... Чак, причали су у шали писцу, ни пројектанти нису баш најбоље измерили величину сопственог подухвата. Испоставило се да је за последњи спрат недостајало грађевинског материјала, па је зграда остала целовита само на плановима. Позоришта некада могу да буду слична државама...

Чекао је. И није био спокојан. Није волео да се фотографише. Није волео да фотографија говори уместо њега. А организаторка снимања је писцима управо то рекла: „Само се опустите! И препустите слици да уместо вас говори хиљаду речи!” Међупростор је мирисао на итисон који одавно није мењан. Заправо, и намештај

је вероватно био из доба градње сада већ не тако нове зграде. Фурнирана плоча сточића је садржавала трагове присуства генерација глумаца, оперских певача и балетског ансамбла. Била је сва у кружним „ожиљцима” од врелих шољица кафе или чаја, ту и тамо испрскана белим „пегама” од капљица алокохола. Фотеље, од оних „једноногих”, модерних почетком осамдесетих година, биле су расклимане, овде-онде мебла „жигосаног” жаром цигарете, од употребе рашивених рубова. Испали жућкасти сунђер сведочио је о томе чиме су наложене, шта их чини изнутра. Писац је најзад схватио: чекао је, сви су чекали, у пролазној просторији која је служила за одмор у паузама проба...

Чекао је. Не баш с миром. Одмах низ ходник, неколико метара даље, била је друга, она већа сала. Одатле је допирала музика, нека соната, ритмичан звук стопала на паркету... Писац се искрао. Није знао да ли је то пристојно, да ли је уопште дозвољено, али начинио је неколико корака низ ходник и стао испред отворених двокрилних врата сале где се управо одвијала проба балета. Наспрамни зид је био под огромним огледалом, са дугачким дрвеним држачем у висини бока, на који су балетани и балерине ослањали руку или ногу, радећи нешто што би се најбоље могло описати као истезање. Седморо њих је, међутим, играло, увежбавало део представе. Кореограф, средовечан човек, дуже косе, племенитог држања, повремено би плеснуо длановима и узвикнуо: „Сад, децо!” Па опет: „Не, децо, не ваља! Идемо, сад, исто!” Балерине су изводиле одговарајуће фигуре. Двојица балетана су углавном пазила да придрже крхке партнерке ако се превише залете, ако добро не процене сопствене могућности и простор. Мада је повремено и изгледало као да их задржавају, спречавају да се не вину до плафона. Пет балерина се подизало на врхове прстију, вртело се, летело од балетана до балетана. Све брже... Овештало је рећи, али можда и нема бољег поређења, личиле су на најфинији порцелан који иде од руке до руке. Све је деловало веома поетично. Али и драматично, јер како се вежба одвијала вртоглавије, могло се сваки час очекивати да неки од балетана не успе да придржи балерину, да она падне и да се непоправљиво, као порцелан, распарча на поду сале...

Чекао је. И био усхићен. Писац никада није тако нешто видео изблиза. Сцена је друго, у позоришту увек влада свечана атмосфера успеха, ту су и раскошни костими, од дамских парфема не осећа се мирис знојавих тела. Сцена је друго, светла су пригушена, одабрана је одговарајућа шминка, изрази лица балерина су контролисани. А сада је грч око усана говорио колико је сваки део кореографије заправо тежак, колико много напора се изискује од тела. Оно што ће на сцени изгледати као лагодна игра, сада је личило на

беспштедну борбу са самим собом, а све зарад постизања лепоте која ће некоме бити приказана као доказ да нам је лепота тек тако доступна... Уосталом, осећај писца да је проба напорна показао се тачним. Кореограф је плеснуо длановима и прогласио паузу. Чланови ансамбла су поскидали штитнике за лактове и колена, узели горње делове тренерки, подигли разбацане пешкире и флашице са водом, па су готово падали по поду дуж ходника, јер су њихову међупросторију за одмор заузели неки писци који су чекали на фотографисање. Соната у великој сали за пробе је утихнула. Помоћни радник је укључио вентилацију. Кореограф је остао да прелистава нотну свеску и прави забелешке...

Чекао је. Са колегама писцима. Гледајући да буде што ближе ходнику. Сада се још боље уочавала испошћеност тела играча, дао се приметити понеки мишић који се још увек трза, видело се колико су сви били знојави, чуло се колико су задихани... Једна балерина се држала за чланак. Стегнуто лице је показивало колико је боли. Друга је дуго претурала по ранцу, попила је чак две таблете јаког аналгетика не би ли могла да настави пробу... Један балетан је говорио трећој балерини да то, нешто, више не ради, јер малочас само што је није испустио... Она му је одвратила да фигура, тај скок, не може другачије да се изведе, а он како хоће... Четврта је ћутала, седела је уза зид згрчена, главе спуштене међу колена... Пета се окренула ка писцима у међупросторији, али их није гледала, већ је у том правцу само зурила...

Чекао је. Претходник је завршио са фотографисањем. Појавила се организаторка фото-сеансе, увела је писца у салу. Фотограф је био професионалац, рекао је нешто духовито, покушао је да опусти писца. Позирање је потрајало десетак минута. А када је фотограф изјавио да је задовољан, писац је изашао из зграде Српског народног позоришта да напољу сачека колеге који се још нису фотографисали. Успут је видео да је ходник празан. Проба ансамбла је настављена. Из велике сале са великим огледалом је допирала соната, равномеран звук стопала на паркету, чуо се поврмени плесак кореографа и узвик: „А сад, децо, од почетка!“ Тамо се, у мукама, увежбавала лепота...

Чекао је. Осећао је да га све виђено боли изнутра. И не само да га боли та проба балета, соната, понављање фигура, већ и фотографисање, позирање, портир на службеном улазу који није ни подигао главу са укрштенице док је писац излазио, свет који се вртео око позоришне зграде довршене само на плановима... Болело га је и то што је вечерас он на реду, што у оквиру књижевног фестивала у Новом Саду он има заказано читање. И то што ће пред публиком морати да се осмехује. Као да књижевност, причање прича, пре свега не подразумевају људску муку, бол човека.